

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԹԻԻ Թ. — ՇՐՋԱՆ Ի. 1887 ՏԱՐԻ Ի. ՍԵՊՏԵՄ. 30.

ԿՐՑՆԱԿԱՆ

ԵՐԿՐԱԽՈՐ ԲԱՂԴԱԽՈՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԻՔ.

1 ՊԵՐԻ. Դ. 10:

Ծառայեցէք միմեանց ամեն մէկդ՝ իւր ունեցած շնորհքովն,
Աստուծոյ զանազան շնորհքների բարի տնտեսների նման:

Ինչո՞ւ համար է աստուածային նախախնամութիւնն իւր եր-
կրաւոր բարիքների պարգևներն էլ այնպէս անհաւատար
կերպով բաժանել: Ինչո՞ւ բազմաւորութեան մեծամեծ բարիքը
գտնվում էին շատ անգամ մի անարժան մարդու ձեռքն: Ինչո՞ւ
համար պակաս էին շատ անգամ մի առաքինի ընտանիքի եր-

կրաւոր բարիքը մինչեւ այնքան՝ որ իւր ամենակարեւոր միջոցներն էլ չունենար։ Ինչո՞ւ համար վերին Տեսչութիւնը շատ անգամ անդօր ու ապարդիւն է թողնում մարդկութեան բարեկամի բարի կամքն։ Ի՞նչ երկինք կլինէր երկիրս, երբոր առաքինութիւնը, բարեպաշտութիւնն ու իմաստութիւնը արդէն հէնց այս աշխարհիս վերայ միացած լինէին շատ կարելի բարեբաղդութեան հետ։

Այդպիսի հարցումներ է շատ անգամ ուղղում հողեղէն մարդս իւր վիճակին, երբոր մօլի մարդուն թագաւորական աթոռի վերայ է տեսնում, իսկ աղնիւ միտք ու սիրտ ունեցողին՝ ստորութեան մէջ՝ գետնի վերայ հողի մէջ նստած։ Այդպիսի հարցումներ կրկնում է նա շատ անգամ, երբոր սիրտը դժգոհ իւր վիճակից, վրդովուած է, ու իւր ունեցած դրութիւնն ուրիշ մարդոց դրութեան հետ է համեմատում, որոնց մասին որ նա համոզուած է, թէ իրանից գերազանց մարդիկ չեն՝ ոչ իրանց սրտի բարութիւնովն և ոչ իրանց հոգւոյ յատկութիւններովը։ Նա գանգատվում է այս հարցումներով, ակամայ, վերին Տեսչութեան իմաստութեանը, կամ գոնէ ախ է քաշում իւր սրտիցն, որ Նախախնամութիւնն՝ ինչպէս ուրիշներին, նոյն չափով էլ իրան չի սիրել ու յաջողութիւն պարգևել։

Բայց մի՞ թէ յիրաւի աստուածային Նախախնամութիւնն իւր պարգևած բաղդաւորութեան բարիքը մատակարարելու մէջն անարդար է գտնուել։ Ա՞յլ է ուրեմն աշխարհիս վերայ իւր սիրելին, ուրիշների մէջ ամենից աւելի բաղդաւորեցրածն, որին որ դու իրաւունքով նախանձել կարողանայիր։

Ինքդ քեզ մի կորցնիլ, խելքդ գլուխդ հաւաքիր ու քննիր մի անգամ Նախախնամութեան գործերն՝ ուշադրութիւնով ու լուրջ կերպով, որչափ որ կարճատես մարդու աչքը ընդունակ է աշխարհիս կառավարութիւնն ամեն կողմից նկատելու, հասկանալու։— Ամեն մի լուրջ կերպով քննելդ աշխարհիս գործերը՝ քեզ ցոյց կտայ քո իսկ անարդար դատողութիւնդ, քեզ կհամոզի որ, ոչ թէ քո առողջ բանականութիւնը, այլ քո անձնասիրութիւնն է քո միջից խօսում, ու քեզ կհաշտեցնի Աստուծոյ իմաստութեան արած կարգաւորութիւնների հետ։

Դու գանգատվում ես դժգոհութեամբ երկրաւոր բաղդա-

ւորութեան բարիքն անհաւասար կերպով մատակարարուելով
վերայ: Դու տխրում, ցաւում ես, քեզ անբաղդ համարելով,
որ քեզ այնչափ հարստութիւն, բարօրութիւն ու երեւելի
անուն բաժին ընկած չէ ու չունիս, ինչպէս ուրիշներին, որ
աւելի ունին, քան թէ դու: Ել մեղքանալ չկայ քո կողմից
ուրիշներին, որոնք աւելի կարօտ են քան թէ դու, այդ
ցոյց է տալի միայն նախանձելդ. քեզանից աւելի ունեցողնե-
րին, ու այդ է, որ քեզ գանգատել է տալի: Հէնց դու ինքդ
չէիր ուղենալ խանգարել մարդկային ազգին ազնուացնելու
համար շատ մեծ, գեղեցիկ ու շատ բարերար բազմազանու-
թիւնը կացութիւնների ու վիճակների, դու ինքդ չէիր ու-
ղենալ ապրել այնպիսի մի երկրում, ուր որ ամենքն էլ հաւա-
սար լինէին, ուր որ ոչ մէկը պէտք չունենար մի ուրիշին, ուր
որ ոչ մէկը իւր քաղաքակիցներուն չօգնէր, ուր որ ոչ մէկը
յոյս չունենար իւր դրացուց, հարկաւոր ժամանակը, մի օգ-
նութիւն գտնելու: Մի հասարակութիւն՝ իւր հասարակաց
կեանքովն ու բարիքներով՝ եթէ իւր մէջը չլինէր ոչ կեանք և
ոչ յառաջադիմութիւն զարգացման կողմանէ, կներկայացնէր
վերջապէս բթութեան մի ցաւալի պատկեր:

Ի՛նչ ես ասում ուրեմն. քո միտքդ այն է, որ աշխարհիս
կարգը քո չնչին ունայնասիրութեանդ համար պիտի խանգար-
ուէր: Եթէ որ այդպիսի մի բան մտածում լինէիր, քո պա-
հանջմունքդ էլ մի յանդուգն մարդու անմտաբար արած անօ-
գուտ լրբութիւն կլինէր ու մի խելագարի անսովոր ու ան-
կարգ պահանջմունք. մարդիկն, երբոր սրտինդ իրանց յայտ-
նէիր՝ առանց քաշուելու, քեզ վերայ կծիծաղէին ու ծաղր
կանէին քեզ. ու կարծում ես դու, որ ամենիմաստ Ստեղծողդ
իւր ամենակարող զօրութիւնը քո յիմարութիւններիդ պիտի
ծառայեցնէր:

Բայց ինչո՞ւ էլ երկրաւոր բազդաւորութեան բարիքն այնչափ
շատ անգամ մի շատ անարժան մարդու ձեռքը պէտք է լինի:
—Ա՛ւմն ես դու շատ անարժան մարդ ասում, նորա՞ն, որ
իրան պարգեւած բարիքները՝ քո դատաւորութեամբդ՝ օգտակար
կերպով գործ ածելը չգիտէ: Բայց տեսնենք թէ՛ դու անկող-
մնապա՛հ, արդարադա՛տ, շատ խելօք ու լա՛ւ հասկացող դա-
տաւոր ես աշխարհիս հանգամանքների մէջ: Տեսնենք թէ՛ դու

ամենիմաստ Նախախնամութեան գաղտնիքների մէջ նուիրուած
ամն ես, որ կարողանաս Նորս կարգադրութիւնների օգուտն
ու վնասը ճիշտ և անսխալ կերպով որոշել: Ո՞վ է քեզ երաշ-
խաւոր այն մասին, որ միլիոնաւոր ուրիշ մարդիկ իրանց պար-
գեւած բազդաւորութեան բարիքներն աւելի ազնիւ կերպով
չեն գործածում, քան թէ նա, որին որ դու դատապարտում
ես: Քո աչքիդ երևում է միայն այս մէկ մարդն, որովհետեւ
իւր ունեցած անուէն, իշխանութիւնը, հարստութիւնը քեզ
շլացնում են, բայց դու այն ուրիշ միլիոնաւոր մարդոց արած,
կամ չարած գործերիցը տեղեկութիւն չունիս: Ինքդ քեզ
երաշխաւոր ես արդեօք, որ դու նորանց հանգամանքների մէջ,
իսկ այնպէս կմտածէիր, այնպէս կգործէիր, ինչպէս որ քո
այժմեան սահմանափակ գրութեանդ մէջ: Շատ անգամ չէ՞
պատահել արդեօք, որ փոխել ես քո լեզուդ ու քո վար-
մունքդ, մինչև անգամ քո գաղափարդ, դատողութիւնդ,
միտքդ ու սկզբունքդ էլ, նայելով միայն մի քիչ բանի մէջ քո
հանգամանքների փոխուելուն: — Մի դատիւ, ինքդ էլ չես
դատուիլ: Մի դատապարտիւ այն մարդուն, որ ուրիշ հանգա-
մանքների մէջ գտնուելով, ուրիշ կրթութիւն ստացած լինե-
լով, ուրիշ մտքեր ունենալով, ուրիշ կերպ է գործում, քան-
թէ դու: Եթէ որ քեզ մի թագաւորազն իշխանուհի ծնած լի-
նէր, եթէ որ հասարակ հագուստիդ տեղը քեզ թագաւորական
ծիրանի հագցրած լինէր, եթէ որ քո նստարանդ թագաւորական
աթոռ լինէր, քո մօտ բարեկամդ կեղծաւոր ու շողոքորթող մի
պալատական՝ կարո՞ղ ես իմանալ, որ այն ժամանակ դու աշ-
խարհիս վերայ մի աւելի՞ ազնիւ դեր կխաղայիր:

Էլ ասե՛մ, արդեօք դու քո չափաւոր բազդաւորութեանդ
հանգամանքներումն ևս հէնց ամենից արժանաւորն ես քո ու-
նեցած բազդդ վայելեւո՞ւ: Կարո՞ղ ես ասել, որ քո ունեցած-
ներիցդ ամեն մի ժամանակ ամենախելացի գործածութիւն ես
արել: Այ մարդ, մի միտք արա՛, որ շատ ուրիշներն, որ այն էլ
չունին, ինչով որ դու պարծենալ կարող ես, միայն թէ ունե-
նային, աւելի՞ ազնիւ, աւելի՞ բարերար, աւելի՞ հասարակաց
օգտակար մարդիկ կլինէին աշխարհիս համար: Ինչո՞ւ ես դու
ուրիշներին դատապարտում և ոչ թէ առաջ քեզ: —

Իսկ ինչո՞ւ համար է տառուածային Նախախնամութիւնը

մարդկութեան բարեկամի բարի կամքն՝ այնպէս շատ անգամ անգոր ու ամուլ թող՝ և ու այնպիսի մեծ միջոցներ տուել մոլի մարդու ձեռքը: — Գիտե՞ս խկասպէս, որ այն գերդաստանն, որ այսօր իւր աղքատութեան մէջ՝ ներսից՝ իւր մէջը՝ բաղդաւորուած է, առաքինութիւն և հոգեկան բաղդաւորութիւն կճանաչէր, եթէ որ հարստութիւններով, բարօրուած կեանքի հրապոյրներով ու պատրանքներով շրջապատուած լինէր: Կարճատեւ հողեղէն մարդ, դու գանգատվում և քո վիճակիցդ, որից ինքդ էլ չես իմանում թէ՛ ինչպէս է աղբերանում քեզ համար բաղդաւորութիւնն ու բարեկեցութիւնն, ու ցանկանում ես, որ նորա տեղը փայլ ու թշուառութիւն քեզ համար ունենայիր: Հազարաւոր փառաւոր քանքարներ անյայտ և անօգուտ կերպով թմրած վիճակի մէջ կճնային, եթէ որ կարիքը նոցա չղարթեցնէր: Հազարաւոր բարերար գիւտեր, մեր չիմացած ու մեզ համար մութ բաները դեռ ևս ծածկուած կճնային անյայտութեան մէջ, եթէ որ ստիպողական կարիքը մթութեան խաւարից դուրս չքաշէր, չհանէր:

Չորս կողմի մի մտիկ տուր ու ցոյց տուր թէ՛ ո՞րն են արդեօք բաղդաւորութեան բարիքն՝ և իրօք այնպէս անհաւասար կերպով են բաժանուած, ինչպէս որ դու կարծում ես քո գոգոհութեանդ մէջ:

Աշխարհիս մէջը չկայ մի չարիք, մի վատ բան, որից որ մի բարիք՝ մի լաւ բան էլ չյառաջանայ. չկայ ոչ մի կարօտ վիճակ ու պակասութիւն, որոյ հետը մի բարիք էլ չլինի: Այ՛ մի երկիր չկայ, որ հաւասար լինի ուրիշ երկիրներին՝ բնութեան բերքերովն ու պարգեւներովը. բայց ամեն մէկն էլ ունի իւր առանձին և իրան յատուկ գնահատելի ու գրաւիչ կողմերն ու իւր ջուկ լաւութիւններն: Եւ որովհետեւ սովորութիւնը շատ հեշտ կերպով է մեզ հաշտեցնում բաւական չարիքների հետ, ամեն մի բնակիչ՝ իւր հայրենիքն ուրիշ երկիրներից գերազանց է համարում, թէ՛ և շատ պակասաւոր էլ լինէր բնութեան բերքերի կողմից: Այսպէս է ամեն մի մարդն էլ, ու նոյնը պէտք է ասել ինք ամէն մի մարդու մասին էլ:

Այն ընտանիքը բաւական բանի տէր է, կարծես թէ՛ բաղդաւոր պէտք էր համարէր իրան, ինչու որ պէտք եղածն ունի, պակասութիւն՝ կարօտութիւն չէ քաշում. բայց, կարելի է

անբաղդ է իւր անդամների վիճակովն. այդ պատճառաւ շատ անգամ նախանձում է այն սիրոյ և միաբանութեան վերայ, որ կայ իրանից աւելի աղքատ մի գերդաստանի մէջ: — Ողորմելի է ամեն մի մարդ, որ սահմանափակ խելք ունի և պէտք է միշտ կարօտ լինի ուրիշների առաջնորդութեանն ու նորանից կախումն ունենայ իւր բոլոր կեանքումը: Բայց էլի ապահովուած է այդպիսի մարդը քաղցածութիւնից ու թշուառութիւնից: — Մի ուրիշը կարող էր անպակաս լիութեան մէջ իւր կեանքն անցկացնել, բայց իւր հարստութիւնը քիչ է կարողանում վայելել, որովհետեւ անդադար իւր մարմնոյ տկարութեան հետ է մաքառում: — Այնտեղ մի երրորդ մարդու ձեռքը պակաս է, շատ կարօտութիւնների մէջ է ապրում. բայց իւր ունեցածն իրան համար բաւական է, որովհետեւ աշխատասէր է և այս աշխատասիրութիւնը պահպանում է իւր առողջութիւնը: — Մի ուրիշն էլ՝ մեծ անուն, պատուաւոր պաշտօններ, նշանաւոր եկամուտներ չունի, բայց նորա մէջը բնակւում է մի յստակ, մի լուսաւոր խելք ու միտք. նորա ունեցած գիտութիւնները բարձրացնում են իրան ուրիշ շատերից աւելի. նա իւր զօրաւոր միտքը, բարակ խելքն ու բազմաբեղուն հասկացողութիւնն՝ իւր կենդանի մնասն չէր փոխել անկենդան և կորստական մամնայի հետ:

Այսպէս ուրեմն՝ ամենիմաստ Աստուծոյ ձեռքն երկրաւոր բաղդաւորութեան բարիքն այնպէս անհասարկ էրպով չէ բաժանել մարդոց, ինչպէս որ, առաջին անգամ նայելով, մեզ կարող է երևել: — Այս աշխարհիս վերայ ոչ ոք ամենից հարուստ չէ, ոչ ոք ամենից աղքատը չէ. ամեն մի մարդ ունի գեռ մի բան, որ իրան տրուած է իբրեւ մի առանձին մնաս. ամեն մի մարդ ունի իւր առաւելութիւններն, որ ուրիշները չունին: Մէ մարդ մէն բան չունի. մէնքն ունին մի մի բան: Աստուած ամեն մարդու մի ջուկ բան է պարգեւել: Ամեն մի մարդ պէտք է նկատուի իբրեւ տընտես Աստուծոյ այն պարգեւների, որ իրան պարգեւած են իբրեւ իւր մասն ու բաժինը: Սորա համար ամեն մէկդ ծառայեցէք ուրեմն միմեանց այն ձիրքովն ու շնորհքով, որ ստացածէք ձեր Ստեղծողից: Ել մի գանգատուիլ քո կարծիքով անհաւասար կերպով բաժանուած բաղդաւորութեան բարիքների վերայ: Մի մոռանալ, որ նա էլ, որին որ դու նախանձում ես, կարող

է գտնել քո մէջդ այնպիսի յատկութիւններ, որ ինքը չունի
 և զուր է ցանկանում ունենալ: Դու նորա հարստութեանն
 ես նախանձում, նա քո առողջութեանդ, դու ցանկանում
 ես, որ ունենայիր նորա խելքը, հասկացողութիւնն ու փառքը,
 նա էլ իւր համար ցանկանում է ունենալ քո անհոգ, անզբաղ,
 մտատանջութիւններէց ազատ դրութիւնդ, բաղդաւոր անյայ-
 տութեանդ մէջ, որոյ մէջ քեզ քո թշնամիներդ չեն հալա-
 ծում: Ա՛յ մարդս — ա՛ն իմն պահաւ չէ, բայց ա՛ն մարդս — մի
 իմն պահաւ է:

Քանի որ աւելի երկար ենք մտածում մարդոց մէջ բաղդա-
 ւորութեան բարիքն անհաւասար կերպով բաժանուելուն վե-
 րայ, այնչափ աւելի մերձաւոր կերպով ենք ծանօթանում Աս-
 տուծոյ անհուն իմաստութեան ու սիրոյ հետ, աւելի հասկա-
 նալով նորա տնօրէնութեան միտքն: Արովհետեւ աշխարհիս
 երեսին ոչ մի մարդ չկայ, որ պատճառ ունենար իւր վիճակն
 անիծելու, այդ այն ժամանակ միայն կարող է լինել, եթէ որ
 իւր սխալանքովն իւր վիճակն անտանելի արած լինէր իւր հա-
 մար: Եւ վերջապէս ո՞վ է աշխարհիս վերայ ամենաաղքատ
 մարդն: Դժգոհն է: — Ա՛յ է ամենահարուստն: — Դա իւր վիճա-
 կով գոհ եղողն է:

Դո՛հ լինելու համար այն երկրաւոր բաղդաւորութեան բա-
 րիքներով, որ Աստուծոյ հայրական սէրն ու խնամքն մեզ բա-
 ժին է հանել, մտքիցդ երբէք պիտի դուրս չգայ այն ճշմար-
 տութիւնը թէ՛ մարդս — բազմո՛ւս — ինչն էրկո՛ւս — բարեփոխեց
 աշխարհն է: Այ թէ նա է բաղդաւոր, ով որ ամենալաւ բանն «նի»,
 այլ նա, որ ինչն է ամենալաւ:

Եթէ որ մարդկային բաղդաւորութիւնը կախուած լինէր
 փայլից, փառքից, հարստութիւնից, պատուաւոր պաշտօննե-
 րից ու մեծ քանքարներից, այն ժամանակ չքաւոր օրական
 մշակն ամեն անգամ անբաղդը կլինէր, ու միլիոններ ունեցո-
 ղը՝ միշտ ամենաբաղդաւորն աշխարհիս վերայ: Ա՛խ, ինչպէս
 շատ անգամ դորա հակառակն ենք տեսնում: Արչափ շատ՝
 մեծ ու անուանի մարդիկ զո՛հ գնացին իրանց հոգսերին ու
 տրամութեանը, մինչդեռ սատր ու անյայտ մարդն իւր գառն
 աշխատութեան պտուղն ուրախութեամբ վայելում էր:

Դու բազմո՛ւս — ինչն ես պտուղում —, դու կարծում ես, քո

ց անկուլթիւններիցդ շլացած, թէ բազդաւորութիւնը կգտնես փայլի ու փառքի մէջ: Բայց փայլն ու փառքը չէ, որ հիմնումէ մարդուս բազդաւորութիւնը. գորանք օգուտ անգամ չեն ունենալ, ոչ թէ կարողանան օգնել, որ բազդաւորութեան հասնես, բազդաւորութեան մէջ լինես, ինչու որ հազարաւոր մարդիկ կան, որոնք որ բարիքներ ունին, բայց էլի անբազդ են իրանց ունեցածովն, որոյ համար դու ախ ես քաշում: Քո բարեփիճակ դրութիւնդ, քո բարօրութիւնդ արտաքին բարիքի մէջ մի պուսիլ, քո սրտիդ բարութեան մէջը պուսիր, քո իմաստութեանդ մէջ, որ քեզ բարձրացնում է այն բանի վերայ, ինչ որ անցաւոր, կորստական բան էր, է և պիտի լինի:

Ունեցածովդ բաւականանալու և Ստեղծողիդ քեզ արժանի համարած ու տուած վիճակովդ գոհ լինելու համար, լա- հաս- հայեր + « Դրո- ինչանդ առաւելութիւնները, սորվիր գնահատել քո ունեցած հանգամանքներիդ արժէքն, որոնց մէջ որ գտնվում ես, ու ստնակոխ մի անիլ ունեցած բարիքդ, որ անկուշտ ու ծակ աչքով մըշտ այն բանի ետեւից ընկնես, ինչ որ չունիս: Քո չբաւականալդ ունեցածովդ, որ քեզ մոլորեցնելով, տանումէ Նախախնամութիւնից դժգոհ լինելու ու վերին Տեսչութիւնը անիրաւ կերպով պարսաւելու մտքին, քո անձնասիրութեանդ հետեւանքն է, որ ուղումէ աւելի զօրաւոր լինել քո մէջդ, քան թէ քո բանականութիւնդ ու կրօնդ, անսխալ կերպով և պարզ ցոյց է տալի քո թոյլ լինելդ հոգւով ու խելքովդ: Բարձրացիր հոգւովդ, քո ունեցած փտահոլութիւնովդ Աստուծոյ վերայ և անսասան հաւատովդ Նորա բարեբար անօրէնութեանն, որ դու կօրհնես քո վիճակդ, երբ որ քեզ նման մարդոց շատերի դրութեան հետ քոնը կհամեմատես: — Երաւ է, դու քո կեանքի մէջն ունիս դժգոհութիւններ, քեզ անհաճոյ բաներ, մի քանի ծանրութիւններ էլ, որոնց տանելն ու դիմանալը քեզ համար դժուար է: Բայց քեզ լաւ քննիր ու տես թէ՛ քո յանցանքովդ օգնած չե՞ս արդեօք այդ վիճակիդ մէջ լինելուդ, որ այդ չարիքը քեզ նեղութիւն է տալիս. ինքդ քեզ լաւ քննիր, թէ արդեօք փորձե՞լ ես արդէն լուրջ կերպով քեզ ազատելու այն բանից, ինչ որ քեզ ախրութիւն է պատճառում: Եթէ որ այն, ինչ քեզ պակաս է, կամ չունիս, քո իսկ թուլութեան հետեւանքն է, քո իսկ մեղքի ապացոյցն է, քո իսկ յանցանքի

վկայութիւնն է, ուրեմն ինչո՞ւ ես պահանջում՝ Աստուածա-
նից, որ հրաշք գործի քո յուլութեանդ՝ կամ քո յանցաւո-
րութեանդ մեծ բարւոյն համար: — Սրտովդ աւելի լա՛ւ եղիր,
դուրսն էլ՝ աշխարհումս էլ քեզ համար աւելի լա՛ւ կլինի:

Բաւական լինելու համար բազմաւորութեան անբարիքնե-
րովն, որ Աստուծոյ բարութիւնը քեզ պարգեւել է, հէնց +ե՛շ
աղփափոք: Ազնուացու՛ր քո սիրտդ առաքինութիւններով, որ
դեռ ես քեզ պակասում են. ազնուացու՛ր քո խելքդ կարե-
ւոր հմտութիւններով ու փորձառութիւններով: Աւելացու՛ր
քո ունեցածներդ աշխատասիրութիւնով, գործունէութիւնով,
կարգասիրութիւնով, խնայողութիւնով, արտաքին շէնչու-
թեան տեղ դիր վերին աստիճանի մաքրասիրութիւն ու մեծ
ճաշակ ցոյց տուող պարգասիրութիւնը, շլացնող բանի տեղն՝
օգտակարն ունեցիր: Ազնուացու՛ր քո տանեցւոցդ՝ սիրոյ, յար-
գանաց եւ քաղցրաբարոյութեան օրինակովդ, որ դու նորանց
տալիս ես ու նորանցից պահանջել կարող ես. հեռացու՛ր խօ-
սակցութիւններիդ միջից կոսլիտ կերպն, անսիրութեան հոգին՝
ամեն գործերիցդ: Հեռո՛ւ պահիր քեզ անբարոյական ընկերու-
թիւններից՝ քո կենցաղավարութեանդ, քո վարմունքիդ մէջ
ունեցած պատրաստակամ ծառայութիւնով, գրաւի՛ր քո բնա-
կած տեղիդ մարդոց համակրութիւնն, առաջինն եղիր, որ օգ-
նութիւն է հասցնում, եւ վերջինն, որ օգնութեան է կարօ-
տում. քո ներկայ գրութեանդ մէջ ա՛յնպէս եղիր, այն ժամու-
նակ ամենալաւ բանին էլ կհասնես, այսինքն սրտի հանգստու-
թեան, Աստուածանից ու քո վիճակիցդ գոհ լինելուն, մար-
դոց սիրոյն եւ վերին Տեսչութեան օրհնութեան:

Բայց Բազմաւորութեան Բարիքն ապրո՞ւնէր էն, եւ
Աստուած պարգեւումէ քեզ արտաքին, երկրաւոր բարիքնե-
րի կողմանէ այնչափ, որչափ որ քեզ՝ քո եւ ուրիշների բարւոյն
համար՝ օգտակար կարող են լինել: Մի քննիր ամենիմաստ
Ստեղծողիդ ձեռք առած միջոցներն, որ գործ է դնում աշ-
խարհի բարւոյն համար. մի՛ կասկածիլ նորա սիրոյ անչափ ու
անսահման լինելուն վերայ. մի՛ երկմտիլ հաստատուն հաւատով
ապաւինելու նորա Նախախնամութեան, որ քեզ վերայ մտածել
է՝ քո աշխարհ ծնելուցդ առաջ:

Իմաստուն կառավարիչ եղիր քո տանդ այն բանով, ինչ որ

Աստուած իւր օրհնութեան լիութիւնից քեզ բաժին է հանել, ու հաւատարիմ եղիր այն փոքր բանի մէջ, որ Աստուած քեզ հաւատացել է ու տուել քո ձեռքդ: Հաշիւ ու համար տալու օրը կգայ: Երկնաւոր տէրը մի օր քեզ էլ կասի. «ազնիւ ծառայ՝ բարի և հաւատարիմ, որովհետև քիչի մէջ հաւատարիմ եղար, շատի վերայ կարգեմ քեզ: Մտի՛ր քո Տիրոջ ուրախութեան մէջ»:

Բազմաւորութեան բարիքների մէջ հաւատարիմ, տնտես եղիր, մի՛ թողնիլ, որ ի չարն գործածուին: Արժանացնիլ քո առաջնութիւնդ վատ վարքովդ, փափուկ կեանք սիրելովդ, յանդգնութիւնովդ, գոռոզութիւնովդ, մի փչացնիլ քո ունեցած կարողութիւնդ շռայլութիւնով, անկաւ գութիւնով ու յոյլ կեանքովդ, մի փչացնիլ քո խելքիդ ուժերն անօգուտ ու յիմար բաների վերայ, որոնցից ոչ մի լաւ բան, ոչ մի շահ չէ դուրս գալիս. քո մեծ անունդ, քո ունեցած ազդեցութիւնդ մի՛ բանեցնիլ նորա համար, որ ունայնասիրութիւնովդ աշխարհի առաջ փայլիս, այլ ինչ բարիք որ ստացել ես, լինի քեզ համար մի քանքար, որ պէտք է շահեցնես, գործածելով աշխարհի բարւոյն, քո ընտանեացդ բարեկեցութեան ու քո քաղաքակցացդ օգտին համար:

Ո՛վ Աստուած, ամենայն բարի և կատարեալ պարգևների աղբիւր, որոյ ողորմութիւնդ անչափ է և գթութիւնդ ու բարութիւնդ անքաւ, իմաստուն կարգաւորիչդ աշխարհի: Քո ոչ մէկ արարածիդ չես մոռացել, ամեն մէկին պարգևել ես այն կարողութիւնն, որ թէ՛ իրան և թէ՛ ուրիշներին բազմաւոր անի: Զարմանալի կերպով բազմատեսակ են այն տուրքերն ու պարգևներն, որ Դու բաժանել ես, բայց հէնց այս Քո պարգևած տեսակ տեսակ բարիքներովդ ես կապում ազգեր ազգերի հետ, մարդոց իրանց նման մարդոց հետ, ու գորանով այնպէս ես արել, որ նորանք ամենքն էլ միմեանց հարկաւոր են, ամենքն էլ միմեանցով պիտի կարողանան միայն կառավարուել ու մահկանացու մարդոց առաջնորդել միմեանց հետ փոխադարձ բարեկամութիւն, իրարից կախումն՝ ու միմեանց գէ՛մ պարտաւորութիւն ունենալու: Մէկի ձիրքը միւսի համար պէտք ու կարիք է, ուր որ մէկը մի նեղութիւն է քաշում, միւսները պէտք է օգնեն: Այ՛, որ ամեն բան չունի, ոչ ոք կա-

տարեալ չէ՝ ոչ մի մարդ՝ առանց մի ուրիշ մարդու կարօտելու՝
կառավարուել չի կարողանալ։

Բաւականանալով ու գոհ լինելով այնով, ինչ որ Դու ինձ էլ
իմ ընտանեացս հետ պարգեւել ես, ջանք անենք, Քո մեզ պար-
գեւածիցդ մեր անմահ հոգւոյ համար ամենամեծ օգուտը դուրս
բերել, ու միեւնոյն ժամանակ զգուշանալով ի չարն գործածե-
լուց, այդ արած կլինինք, երբ որ առաջացրած կլինենք ընդ-
հանուր գոհութիւն և բազդաւորութիւն։ Ինչի՞ է մեզ պէտք
երկրաւոր բազդաւորութեան բարիքների ամենառատ լիութ-
թիւնն, երբ որ իմաստութեամբ գործ ածելը չգիտե՞նք։ Բայց
ով որ Քեզ, իմ Աստուած, իւր սրտումն ունի, լի է անմահ
յուսով։

(Թարգմ. Գեորգիանէնէն) Գրիգոր Նպիտակոսու Աղափիրեանց.

ՃԱՌ ՎԵՐԱՑՄԱՆ ՍՐԲՈՅ ԽԱԶԻՆ։

Հաւաքուելով այս սուրբ տաճարիս մէջ Տիրոջ Սուրբ Խաչին
երկրպագութիւն անելու համար, դուք կցանկայիք անշուշտ,
եղբարք, լսել մի բան նորա վերայ խաչուածից ձեզ խրատ լինելու
համար։ Նա լուռ չի մնալ ու կխօսի ձեզ, ինչ որ պէտք է ձեզ
համար, եթէ որ ցանկութիւն ունիք լսելու։ Խաչուածի վեր-
քերի վերայ, որ միայն նայենք ուշադրութեամբ, շատ բան
կլսենք ու կհասկանանք։ Եւ յիրաւի՝ նա իւր վերքերովը շատ
և մեծակշիռ բան է ասում ամեն մի մարդու։ Եւ ահա նորա
ասածն. «ով որ ուղիւս է ի՞մ էփէից Գալ, ինչն իրան պէտք է ուղիւ-
նայ և վեր առնի իւր խաչն ու ի՞մ էփէից» Գայ »։

Այ թէ մէկ, այլ շատ անգամ, կարծում եմ, կարգացել էք
ձեր տանը սուրբ Աւետարանի մէջ անձնուրացութեան մասին,
և նոյնպէս շատ անգամ լսել էք Աստուծոյ սուրբ տաճարում
մարդուս իւր անձն ուրանալու համար. ուրեմն նոր բան չէ,
ինչ որ լսում էք, այլ հին՝ արդէն յայտնի բան, և կարելի է,
այն բանն է, ինչ որ ամենեւին օտար չէ ձեր մտքին և զգաց-
մունքներին։ Բայց այդ մեզ համար ոչ նոր բանն ամեն ժամանակ
պահանջում է մեր ուշադրութիւնն, ևս առաւել այսօր, որ